

Den 11. marts 2008 afgav jeg en opfølgingsrapport om inspektionen den 6. oktober 2005 af den sikrede institution Bakkegården. I rapporten bad jeg Bakkegården, Vestsjællands Amt (nu Region Sjælland) og Velfærdsministeriet (nu Indenrigs- og Socialministeriet) om oplysninger mv. vedrørende nærmere angivne forhold.

Jeg har i den anledning modtaget en udtalelse af 16. januar 2009 fra Velfærdsministeriet vedlagt Bakkegårdens og Region Sjællands udtalelser af henholdsvis 2. og 8. december 2008; begge med bilag.

Jeg skal herefter meddele følgende:

Ad punkt 2. Generelt

I opfølgingsrapporten bad jeg – til sammenligning med tallene for 2004 og 2005 for den gennemsnitlige opholdstid/antal anbringelser – om tallene for årene 2006 og 2007.

Bakkegården har oplyst at det

”**For 2006** drejer det sig om 177 anbringelser med et samlet antal opholdsdage på 6916 med en gennemsnitlig opholdslængde på 39 døgn.

For 2007 drejer det sig om 172 anbringelser med et samlet antal opholdsdage på 6759 med en gennemsnitlig opholdslængde på 39 døgn.”

Jeg har noteret mig det oplyste – og herunder at tallet for den gennemsnitlige opholdstid (der i 2005 var faldet til 35 døgn) er steget igen; med godt 10 pct.

Jeg kan til orientering oplyse at jeg har oprettet en særskilt sag om spørgsmålet om yderligere pladser på de lukkede institutioner og om kommunernes og kriminalforsorgens sagsbehandlingstider efter dom mv., jf. også forstandergruppens notat af 9. juli 2007 og Danske Regioners brev af 22. november 2007 til Socialministeriet. Jeg følger i denne sag med i arbejdet i det udvalg under Velfærdsministeriet (nu Indenrigs- og Socialministeriet) som skal se på styringsprincipperne for sikrede afdelinger og brugen af disse. Mine medarbejdere har ved telefoniske henvendelser til Velfærdsministeriet fået oplyst at

udvalgets arbejde, som oprindeligt skulle have været afsluttet med udgangen af april måned 2008, er blevet (yderligere) forsinket.

Jeg foretager mig ikke mere vedrørende dette spørgsmål for så vidt angår inspektionen af Bakkegården.

Ad punkt 3.10 Udendørsarealer, personaleafsnittet mv.

Bakkegården oplyste forud for opfølgingsrapporten at planerne om at udskifte gårdtursarealernes græs med et kunstmateriale – således at gårdtursarealerne også kunne bruges om vinteren – indtil videre var udsat "af økonomiske grunde".

Da Vestsjællands Amt ikke havde kommenteret dette, bad jeg i opfølgingsrapporten om regionens bemærkninger til Bakkegårdens planer om at få græsset skiftet ud. Jeg anførte samtidig at planerne – hvis de blev ført ud i livet – måtte antages at føre til en større anvendelighed af gårdtursarealerne på alle tidspunkter af året.

Bakkegården har nu uddybet sine tidligere oplysninger på følgende måde:

"Bakkegården havde i 2006 afsat midler til overførsel til 2007, med henblik på at få lagt **kunstgræs på fodboldbanen** [Bakkegårdens fremhævelse]. Imidlertid blev overførslerne annulleret i forbindelse med strukturreformen og projektet blev skrinlagt.

Bakkegården har derfor alternativt renoveret anlægget med rullegræs, og dette fungerer trods alt bedre end den oprindelige løsning med sået græs."

Region Sjælland har anført følgende:

"Bakkegården har indenfor det givne budget mulighed for at iværksætte mindre anlægsarbejder, herunder i forhold til gårdtursarealerne.

Socialafdelingen finder det væsentligt, at de unge på de sikrede afdelinger får størst mulig udbytte af udendørsarealerne, hvilket Bakkegårdens etablering af rullegræs på gårdtursarealerne har bidraget til."

Jeg forstår Bakkegårdens aktuelle bemærkninger på den måde at der, før strukturreformen, for så vidt var afsat (tilstrækkelige) midler til formålet (kunstgræs på fodboldbanen), men at disse penge – som var overført fra regnskabsåret 2006 til 2007 som ubrugte midler – efterfølgende er anvendt til formål som ikke har med Bakkegården at gøre. Jeg forstår endvidere Bakkegårdens aktuelle bemærkninger således at rulle-

græsset – om end dette er bedre end det oprindelige såede græs – fortsat giver problemer i vinterhalvåret, og at kunstgræs er den optimale løsning på disse problemer.

Inden jeg eventuelt går videre med dette spørgsmål, beder jeg Bakkegården om at oplyse om jeg har forstået udtalelsen rigtigt.

Under forudsætning af at jeg har forstået Bakkegårdens bemærkninger rigtigt, beder jeg om regionens bemærkninger til det som Bakkegården har anført (om overførte midler fra 2006 til 2007). Jeg beder endvidere regionen om at oplyse om – og i givet fald på hvilken måde – Bakkegårdens planer om kunstgræs kan føres ud i livet. Jeg henviser til at regionen i sin udtalelse til mig har givet udtryk for at de unge på de sikrede afdelinger bør have "størst mulig udbytte af udendørsarealerne" hvilket jeg er helt enig i.

Ad punkt 5. Beskæftigelse og undervisning – lommepenge/arbejdspenge

Jeg bad Bakkegården om oplysning om hvorledes der forholdes med de unge som hverken ønsker at arbejde på værkstederne eller modtage undervisning i arbejdstiden. Jeg sigtede hermed såvel til eventuelle (fysiske) restriktioner i den forbindelse som til spørgsmålet om arbejdsdusør/lommepenge.

Bakkegården anførte herefter følgende:

"Hvad angår de fysiske restriktioner, skal unge, der ikke ønsker at modtage undervisning eller arbejde på værkstederne, opholde sig på værelset i arbejdstiden. Efter kl. 15.30 (arbejdstids ophør) kan de atter deltage i normalt afdelingsliv. I øvrigt vil evt. 'restriktioner' være baseret på en individuel vurdering.

Der udbetales ikke arbejdsdusør til de unge, som ikke ønsker at modtage undervisning eller arbejde på værkstedet. Uanset deltagelse i beskæftigelse udbetales lommepenge til alle efter gældende satser."

Jeg noterede mig det oplyste idet jeg samtidig bemærkede at jeg forstod at der kunne være yderligere fysiske restriktioner forbundet med arbejdsvægning end (blot) det at skulle være på værelset i arbejdstiden – f.eks., gik jeg ud fra, hvis der var tale om vedvarende forhold.

Regionen har nu bemærket følgende i den forbindelse:

"Det skal hertil bemærkes, at der *ikke* anvendes yderligere fysiske restriktioner i forbindelse med arbejdsvægning. Bakkegården arbejder pædagogisk med at motivere de unge til at

indgå i skolegang og/eller beskæftigelse og har endnu ikke oplevet, at det ikke er lykkedes. Skulle der opstå en situation med vedvarende arbejdsvægring, vil eneste fysiske restriktion fortsat være, at den unge skal opholde sig på sit værelse i arbejdstiden og alene få udbetalt lommepenge, ikke arbejdsudløst.

Jeg har noteret mig denne præcisering i forhold til det som jeg har anført i opfølgingsrapporten – og herunder oplysningen om at Bakkegården endnu ikke har oplevet at en ung ikke har kunnet motiveres til at indgå i skolegang og/eller beskæftigelse ad pædagogisk vej.

Jeg bemærker at jeg med min bemærkning i opfølgingsrapporten sigtede til Bakkegårdens udsagn om at restriktioner "[i] øvrigt" ville være baseret på en individuel vurdering.

Bakkegården oplyste under inspektionen at alle der ønskede det, modtog undervisning, men at der dog på inspektionstidspunktet var en kø af unge som ønskede mere undervisning end de 48 timers undervisning pr. uge som Bakkegården var i stand til at tilbyde. Bakkegården bekræftede efterfølgende at dette stadig var tilfældet.

Da Vestsjællands Amt ikke havde ytret sig på dette punkt, bad jeg om regionens og Velfærdsministeriets bemærkninger hertil.

Regionen har oplyst at der på Bakkegården ikke lægges vægt på den unges alder eller "hvor mange års undervisning den unge (i hvert fald på papiret) måtte have modtaget". Således tilbydes alle unge der er motiveret herfor, undervisning – også dem der er over den undervisningspligtige alder.

Regionen har endvidere oplyst følgende:

"Beslutningen om at tilbyde alle unge undervisning, uanset om de lovgivningsmæssigt har krav herpå, medfører et større pres på skoledelen på Bakkegården og kan dermed gøre det vanskeligere at leve op til lovgivningens krav til timetal. I erkendelse heraf og i anerkendelse af vigtigheden af at hjælpe de unge videre med eller i gang med et uddannelsesforløb er Bakkegården ved at undersøge mulighederne for inden for det eksisterende budget at allokere yderligere ressourcer til undervisning."

Velfærdsministeriet har anført følgende:

”Unge der anbringes på sikrede afdelinger er ofte dårlig skolemæssigt funderede, det er derfor vigtigt, at de som minimum får den undervisning, som børn og unge har ret til efter folkeskoleloven og herunder bekendtgørelse nr. 1373 af 15. december 2005 om specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand.

Det er ministeriets holdning, at ressourcerne på Bakkegården bør tilpasses, således at institutionen kan leve op til de krav om undervisning af børn og unge, der fremgår af henholdsvis folkeskoleloven og bekendtgørelsen om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk undervisning.

Bakkegården har besluttet at tilbyde alle undervisning, uanset om de lovgivningsmæssigt har krav herpå. En sådan beslutning kan kun understøttes, men det må forudsætte, at der, ud over at opfylde de lovgivningsmæssige undervisningskrav, er ressourcer til dette på institutionen.”

Jeg er enig med Velfærdsministeriet i at Bakkegårdens beslutning om at tilbyde undervisning også til unge over den undervisningspligtige alder fortjener al mulig støtte, men jeg deler samtidig ministeriets bekymring om hvorvidt Bakkegårdens ressourcer vil vise sig at slå til.

Jeg afventer resultatet af Bakkegårdens undersøgelse før jeg tager stilling til om jeg har grundlag for at foretage mig yderligere vedrørende dette spørgsmål.

Ad punkt 6. Fritidsaktiviteter og fællesskab

Jeg gentog i opfølgingsrapporten mit spørgsmål til Bakkegården om hvorvidt og – i givet fald – i hvilket omfang de unge har mulighed for at komme på ture ud af huset, herunder løbeture i skoven.

Bakkegården har oplyst at Bakkegården så ofte som muligt forsøger at få tilladelse fra politiet til såvel udgang til konkrete formål (besøg på opholdssteder, tøjindkøb mv.) som udgange generelt med henblik på at de unge eksempelvis kan motionere ved løbeture i skoven.

Bakkegården har dog samtidig oplyst at det mere er undtagelsen end reglen at de unge, der ikke har fået dom til ungdomssanktion, får udgangstilladelse. I givet fald sker det i slutningen af varetægtsfængslingen – hvor sagerne er færdigefterforsket – og typisk til konkrete formål snarere end til generelle.

Regionen har oplyst at regionen støtter op om Bakkegårdens arbejde med at hjælpe de unge til at gøre brug af de muligheder der er for at søge tilladelse til udgang.

Jeg har noteret mig det oplyste – herunder at løbeture i skoven mv. normalt ikke finder sted. Jeg har imidlertid ikke grundlag for at foretage mig noget i den anledning.

Ad punkt 7.1 Besøg

Bakkegården oplyste forud for opfølgingsrapporten at planerne om et fælles besøgslokale for alle afdelinger var udskudt på ubestemt tid grundet begrænsede økonomiske ressourcer.

Da Vestsjællands Amt ikke havde ytret sig på dette punkt, bad jeg om regionens bemærkninger hertil.

Bakkegården har oplyst at Bakkegården har etableret et fælles besøgslokale således at besøg – udover på den unges værelse – kan finde sted uden for afdelingerne og i rolige og hyggelige rammer.

Regionen har anført at de unge ”inden for de logistiske rammer” nu har mulighed for at vælge mellem at have besøg på deres eget værelse eller i besøgslokalet. Regionen har tilføjet at det for nogle unge kan være positivt at forældre og andre pårørende kan se den unges værelse og afdeling og dermed få afmystificeret det at den unge opholder sig på en sikret institution.

Jeg har noteret mig det oplyste, og jeg tager til efterretning at der nu er etableret et fælles besøgslokale.

Jeg tog i opfølgingsrapporten til efterretning at Bakkegården (nu) var overgået til at behandle besøgs-sagerne skriftligt (disse var tidligere blevet behandlet – udelukkende – på mundtlig basis hvilket jeg havde kritiseret).

Da Bakkegården pga. den manglende skriftlige behandling (også efter tidspunktet for de drøftelser der fandt sted under inspektionen) ikke havde kunnet efterkomme mit ønske om at modtage et antal sager til gennemgang – sager om afslag på besøgstiladelse som Bakkegården havde oprettet og truffet afgørelse i forud for modtagelse af den foreløbige rapport (af 3. juli 2006) – bad jeg i opfølgingsrapporten om udlån af de første tre tilsvarende sager efter den 1. januar 2007. Jeg bad om at modtage sagerne gennem regionen hvis eventuelle bemærkninger jeg endvidere udbad mig.

Bakkegården har hertil oplyst at Bakkegården – efter at være overgået til skriftlig sagsbehandling – har

”valgt at være yderst tilbageholdende med at få foretaget sådanne vurderinger af besøgende. Der har siden vores sidste svar til ombudsmanden ikke været tilfælde, hvor vi har fundet det fornødent at indhente straffeattest på besøgende. Af samme grund er der således ingen sager om afslag på besøgstilladelse.”

Regionen har henholdt sig til det som Bakkegården har anført, og har endvidere vedlagt kopi af en samtykkeerklæring (stilet til forældrene til en mindreårig besøgende) og en besøgstilladelse. Regionen har herudover beskrevet Bakkegårdens procedure for tilrettelæggelse af sager om besøgstilladelse (og det efterfølgende besøg) og har anført som sin vurdering at proceduren er hensigtsmæssig og respektfuld i forhold til både den unge på Bakkegården og forældrene til en mindreårig besøgende.

Jeg har noteret mig det oplyste og herunder at Bakkegården ikke rutinemæssigt indhenter eller lader indhente oplysninger om eventuelle strafferetlige forhold hos den besøgende.

Af den nævnte samtykkeerklæring fremgår imidlertid bl.a. følgende (Bakkegårdens fremhævelse):

”Den besøgende skal senest 24 timer forud for besøget, fremsende en straffeattest til Bakkegården. Attesten kan hentes på jeres lokale politistation.

Der skal forevises gyldig billedlegitimation ved besøget.”

Idet jeg henviser til indholdet af samtykkeerklæringen, giver Bakkegårdens udsagn ovenfor – at Bakkegården er yderst tilbageholdende med ”at få foretaget sådanne vurderinger af besøgende” – sammenholdt med samtykkeerklæringen, umiddelbart kun mening hvis Bakkegården ikke håndhæver kravet til den besøgende om fremsendelse af en straffeattest forud for besøgets afholdelse.

Jeg beder Bakkegården om en udtalelse om hvordan dette nærmere skal forstås.

Efter § 1 i bekendtgørelse nr. 218/2001 om behandling af personoplysninger i Det Centrale Kriminalregister (Kriminalregisteret) som senere ændret, består Kriminalregisteret af en afgørelsesdel og en efterforskningsdel.

Efter bekendtgørelsens § 2 er formålet med registret bl.a. at danne grundlag for ud-

skrift af straffeattester og andre meddelelser til brug i strafferetsplejen, til privat brug og til brug for andre myndigheder.

En straffeattest som omtalt i samtykkeerklæringen ovenfor, vil kun omfatte oplysninger fra Kriminalregisterets afgørelsesdel – og endvidere ikke alle afgørelser, jf. § 11 i bekendtgørelse nr. 218/2001 om behandling af personoplysninger i Det Centrale Kriminalregister.

Attesten vil således ikke indeholde oplysninger fra Kriminalregistrets efterforskningsdel.

Efter min opfattelse kan der rejses spørgsmål om

- hvorvidt ikke oplysninger om verserende sager i mange tilfælde kan/vil være af mindst samme betydning for om en besøgstilladelse skal gives eller ej, og
- om en sådan indhentelse af oplysninger om strafferetlige forhold som fremgår af samtykkeerklæringen, kan give et fuldt tilstrækkeligt oplysningsgrundlag for Bakkegårdens afgørelse i en besøgssag.

Jeg siger til at der er en nærliggende alternativ mulighed: at Bakkegården, som en offentlig myndighed, selv indhenter oplysninger fra politiet om eventuelle relevante strafferetlige forhold hos den besøgende – enten skriftligt eller som hidtil telefonisk; i sidstnævnte tilfælde med notatpligt, jf. offentlighedslovens § 6.

Jeg henviser i forbindelse med ovenstående til følgende passus fra Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgens besøgsvejledning (nr. 26/2007; pkt. 8):

”Af bekendtgørelsens § 4, stk. 2 fremgår det, at der, inden der meddeles tilladelse til at besøge en indsat i et arresthus eller et lukket fængsel, almindeligvis skal indhentes oplysninger om ansøgeren til brug for sagen fra Det centrale Kriminalregister [for så vidt angår åbne fængsler er der i besøgsvejledningen anført ”kan indhentes”; min bemærkning]. Dette indebærer, at det skal kontrolleres, om der i Det centrale Kriminalregister er oplysninger om ansøgeren af relevans for vurderingen af, om besøgstilladelse skal meddeles eller afslås, f.eks. oplysninger om verserende straffesager af relevans for den sikkerheds- og ordensmæssige vurdering af sagen”.

Inden jeg eventuelt foretager mig mere på dette punkt, beder jeg Bakkegården, regionen og Indenrigs- og Socialministeriet om udtalelser om det som jeg har anført ovenfor.

Ad punkt 9. Vold mv.

Bakkegården anførte forud for opfølgingsrapporten at det som hovedregel er den pågældende ansatte selv som anmelder tilfælde af vold/trusler mv. til politiet. Jeg anførte i opfølgingsrapporten at denne oplysning ikke svarer til Bakkegårdens organisationsplan for 2005. Og jeg noterede mig at Bakkegården arbejdede for at forstanderen kan anmelde i alle tilfælde.

Jeg bad Bakkegården om oplysning om hvordan det nu forholdt sig på dette punkt, og jeg bad endvidere om at regionen udtrykkeligt forholdt sig til Bakkegårdens svar.

I min endelige rapport om Bakkegården nævnte jeg at personalet på Grenen er forpligtet til at foretage indberetning af tilfælde af vold til Århus Amt på et dertil indrettet skema som er udarbejdet af amtet. Kopi af skemaet skal sendes til amtet ved udgangen af måneden. Og jeg spurgte i rapporten Vestsjællands Amt om amtet havde en tilsvarende politik/på hvilken måde amtet fulgte med i omfanget af vold på Bakkegården.

I opfølgingsrapporten rettede jeg mine spørgsmål til regionen da Vestsjællands Amt i mellemtiden var nedlagt. Jeg henlede samtidig opmærksomheden på magtanvendelsesbekendtgørelsens § 28, stk. 4.

Bakkegården har oplyst at Bakkegården har udarbejdet et forslag til den lokale voldspolitik, og at dette er sket på baggrund af overordnede retningslinjer fra regionens MED-udvalg på det sociale område. Bakkegården oplyste endvidere at Bakkegårdens lokale forslag på tidspunktet for afgivelsen af Bakkegårdens udtalelse til mig var til høring i Bakkegårdens MED-udvalg.

Det fremgår af Bakkegårdens udkast til lokale regler (fra maj måned 2008) at vold eller trusler om vold altid anmeldes til politiet af Bakkegårdens ledelse (efter forudgående inddragelse af den forurettede), jf. retningslinje nr. 4.

Region Sjælland har henvist til (og vedlagt) den nævnte voldspolitik som MED-Social i Region Sjælland har vedtaget, og har anført at det følger heraf at forstanderen på Bakkegården har ansvaret for at alle episoder hvor en ung udøver vold mod en medarbejder, bliver registreret og eventuelt politianmeldt.

Det fremgår af regionens voldspolitik at regionens socialafdeling "bl.a. i forbindelse med tilsyn med det enkelte tilbud" har ansvar for at følge op på

- forekomsten af vold, trusler mv. på tilbuddet og

- hvordan der lokalt arbejdes målrettet med voldsforebyggende arbejde og opfølgning på episoder med vold, trusler mv.

Regionen har endvidere anført at det – for så vidt angår vold mv. foretaget af en medarbejder mod en ung på Bakkegården – er ”Regionsrådets ansvar at foretage en eventuel politianmeldelse på baggrund af en indberetning fra Bakkegårdens forstander”, jf. magtanvendelsesbekendtgørelsens § 28, stk. 4.

Jeg har noteret mig det som Bakkegården og regionen har anført.

Jeg går på baggrund af det anførte ud fra at forekomsten af vold mv. mod personalet indgår som et fast element i regionens tilsyn med Bakkegården. Jeg må umiddelbart konstatere at Region Sjælland – i modsætning til det tidligere Århus Amt, jf. det som jeg har anført ovenfor om Grenen– ikke systematisk indsamler oplysninger om forekomsten af vold mod personalet.

Jeg henstiller til regionen at overveje at ændre sin voldspolitik på dette punkt således at regionen får et bedre grundlag for sin (forebyggelse og) opfølgning på dette område.

Jeg beder regionen om at oplyse hvad der sker i anledning af min henstilling.

Ad punkt 11. Vejledning til de unge og forældrene om magtanvendelsesbekendtgørelsens regler mv.

Jeg bad om at modtage de (nye) klagevejledninger som Bakkegården på baggrund af min indirekte kritik i inspektionsrapporten oplyste at Bakkegården ville udfærdige.

Jeg bad om at vejledningerne blev sendt gennem regionen hvis bemærkninger hertil jeg endvidere udbad mig. Jeg henviste hvad regionens bemærkninger angår, til det som jeg havde anført i den endelige rapport på dette punkt.

Jeg har som bilag modtaget Bakkegårdens ”nye” klagevejledning. I vejledningen har Bakkegården ikke kun givet vejledning om klagemulighederne inden for sit eget område, men har også medtaget klager over f.eks. politiet/den unges advokat mv.

Bakkegården har afslutningsvis i vejledningen anført følgende (med fed skrift):

”Du kan altid mundtligt til personalet, afdelingsleder eller socialrådgiver give udtryk for, at du ønsker at indgive en klage. Personalet vil herefter give dig yderligere vejledning”.

Regionen har anført følgende:

”Ud fra et ønske om at styrke retssikkerheden over for de unge, der er frihedsberøvede på Bakkegården, finder Socialafdelingen det positivt, at Bakkegården har udvidet sin klagevejledning til ikke alene at omhandle forhold, hvor Bakkegården udøver faktisk forvaltningsvirksomhed, træffer afgørelse om udgang eller har en egentlig vejledningsforpligtelse efter magtanvendelsesbekendtgørelsens § 35. (..)

Det er Socialafdelingens opfattelse at Bakkegårdens klagevejledning i forhold til Bakkegårdens faktiske forvaltningsvirksomhed (klager over forholdene eller personalet) er i overensstemmelse med almindelige forvaltningsretlige principper. Socialafdelingen finder det ud fra en socialpædagogisk synsvinkel hensigtsmæssigt i første omgang at søge sådanne klager løst internt. Det bemærkes i den forbindelse, at det udtrykkeligt fremgår af klagevejledningen, at den unge kan klage videre til Socialafdelingen i Region Sjælland, hvis den unge ikke er tilfreds med Bakkegårdens svar på klagen.

Bakkegården har oplyst til Socialafdelingen, at de unges forældremyndighedsindehaver via Bakkegårdens forældrebrev bliver orienteret om, at de kan få tilsendt en kopi af magtanvendelsesbekendtgørelsen. Forældrebrevet vil blive ændret, således at forældremyndighedsindehaveren fremover også får tilbud om at kunne få tilsendt en kopi af Bakkegårdens klagevejledning. De unge får klagevejledningen udleveret ved ankomsten sammen med Bakkegårdens regelsæt.

Det er Socialafdelingens opfattelse, at Bakkegården lever op til bestemmelsen i magtanvendelsesbekendtgørelsens § 35.”

Jeg tager til efterretning at Bakkegården har udfærdiget en ny klagevejledning – en vejledning som tydeligvis er udarbejdet med henblik på at de unges behov for klagevejledning i videst muligt omfang kan blive imødekommet. Jeg bemærker at jeg ikke har fundet grundlag for at foretage en minutøs gennemgang af klagevejledningens mange punkter.

Jeg kan til orientering oplyse at jeg i forbindelse med opfølgningen på inspektionen den 30. oktober 2003 af specialinstitutionen Sølager har anført følgende om Sølagers overholdelse af vejledningsforpligtelsen i den tidligere magtanvendelsesbekendtgørelses § 26 (nu § 35):

"Vejledning til de unge og forældrene om magtanvendelsesbekendtgørelsens regler

Jeg anførte i opfølgingsrapport nr. 2 at det efter min opfattelse ikke var i overensstemmelse med bestemmelsen i magtanvendelsesbekendtgørelsens § 26 blot at oplyse de unge om hvor på afdelingen de finder magtanvendelsesbekendtgørelsen og at tilbyde dem at få bekendtgørelsen gennemgået sammen med en medarbejder.

Da der ikke syntes at foreligge klare oplysninger om hvorvidt Sølager på daværende tidspunkt foretog sig mere end dette, bad jeg Sølager og regionen om nærmere oplysninger herom.

Sølager og regionen har oplyst at alle nyankomne unge får en samtale med Sølagers socialrådgiver hvor de får udleveret og gennemgået magtanvendelsesbekendtgørelsen og deres muligheder for at klage, og at forældrene eller forældremyndighedsindehaveren får tilsendt begge dele sammen med en orientering om den afdeling deres barn er anbragt på.

Regionen har endvidere oplyst at der med den reviderede magtanvendelsesbekendtgørelse (nr. 893/2007) er igangsat en fornyet orientering af de unge og deres forældre om ændringerne i bekendtgørelsen og om de konsekvenser ændringerne kan have for de unge.

Jeg tager det oplyste til efterretning."

(Citatet er fra opfølgingsrapport nr. 3 af 19. juni 2008)

Magtanvendelsesbekendtgørelsens § 35 (der indholdsmæssigt er uændret i forhold til den tidligere bekendtgørelses § 26) lyder således:

"Tilbuddets leder skal sikre sig, at såvel anbragte børn og unge som forældremyndighedens indehaver bliver gjort bekendt med reglerne i denne bekendtgørelse, herunder adgangen til at klage til henholdsvis Ankestyrelsen og kommunalbestyrelsen i opholdskommunen, jf. §§ 30 og 33, stk. 1, og det sociale nævn, jf. §§ 32 og 33, stk. 2."

Det fremgår af den måde som bestemmelsen er formuleret på, at bestemmelserne i §§ 30, 32 og 33 anses for at være centrale klagebestemmelser. Det følger dog samtidig at de anbragte børn og unge og forældremyndighedens indehaver også skal gøres bekendt med de øvrige regler i bekendtgørelsen.

Som det fremgår, er det endvidere forstanderens pligt at "sikre sig" at forældremyndighedsindehaverne bliver gjort bekendt med bekendtgørelsens regler.

Under henvisning hertil og til det som jeg på ombudsmandens vegne har anført i forbindelse med opfølgningen på inspektionen af Sølager, henstiller jeg til Bakkegården (og regionen) at ændre praksis f.eks. således at forældremyndighedsindehaveren får tilsendt et eksemplar af magtanvendelsesbekendtgørelsen sammen med forældrebrevet. Jeg beder om underretning om hvad min henstilling fører til.

Ad punkt 12. Tilsyn

Jeg modtog fra Socialministeriet en kopi af en rapport om et tilsynsbesøg den 19. maj 2004 udarbejdet af Styrelsen for Social Service. I rapporten var der for så vidt angår Bakkegårdens værksteder, omtalt en række defekter ved maskinerne (drejebænk og fræser, gik jeg ud fra) og ventilationsanlægget. Styrelsen udbad sig i rapporten oplysning om hvorvidt defekterne var udbedret.

Jeg gik i min opfølgingsrapport ud fra at det var tilfældet, men bad for en sikkerheds skyld Bakkegården om nærmere oplysninger herom.

Bakkegården har bekræftet min formodning om at "alle defekter og mangler (...) [er] udbedret, og nødvendige dispensationer er opnået". Og Bakkegården har som dokumentation vedlagt uddrag af Bakkegårdens brevveksling med Styrelsen for Social Service og Arbejdstilsynet – herunder tilsynets dispensation i brev af 24. juni 2004 til Bakkegården fra Arbejdsministeriets bekendtgørelse nr. 516/1996 om unges arbejde.

Bakkegården har mere generelt anført at Bakkegården har "megen fokus på det sikkerhedsmæssige og arbejdsmiljøet" hvilket jeg har noteret mig.

Ad punkt 13.4 Skematilførte indgreb (bekendtgørelsens § 18 (nu § 26))

Jeg gik i inspektionsrapporten ud fra at indberetningsskemaerne opbevaredes i en dertil særlig beregnet protokol således som det er foreskrevet i bekendtgørelsen (nu § 26, stk. 3).

Bakkegården oplyste at skemaerne opbevaredes i et "særligt ringbind mærket '62 – magtanvendelser, rømninger, tilbageførsler og klager' i hvilket alle magtanvendelsesindberetninger forefindes".

Vestsjællands Amt havde ikke fremsat bemærkninger på dette punkt.

Jeg meddelte herefter at jeg umiddelbart måtte forstå kravet om opbevaring i en 'dertil særlig beregnet protokol' således at protokollen kun må indeholde disse skemaer (og eventuelt den tilsynsførende myndigheds bemærkninger hertil), men ikke andre skemaer/andet materiale.

Jeg meddelte endvidere at jeg umiddelbart måtte forstå reglen således at den er indsat i bekendtgørelsen for at lette en eventuel tilsynsførende myndigheds umiddelbare adgang til den skematilførte – men endnu ikke indberettede – magtanvendelse. Jeg henviste til at en tilsvarende regel er fastsat i forbindelse med de nye regler om undersøgelse af person og opholdsrum i den nugældende bekendtgørelses § 27, stk. 3, men ikke gælder for den ikke tilladte magtanvendelse (den tidligere bekendtgørelses § 19, nu § 28) der som nævnt i rapporten skal indberettes til den tilsynsførende kommune/region inden for 3 dage.

Inden jeg foretog mig mere på dette punkt, bad jeg dog om Velfærdsministeriets bemærkninger til Bakkegårdens opbevaring af skemaerne og det som jeg havde anført om retsgrundlaget.

Velfærdsministeriet har anført følgende:

"Af § 26, stk. 3 i bekendtgørelsen om magtanvendelse fremgår det, at indberetningsskemaet skal forefindes i tilbuddet i en dertil særlig beregnet protokol.

Som ombudsmanden påpeger, betyder dette, at protokollen kun må indeholde disse skemaer (og eventuelt den tilsynsførende myndigheds bemærkninger hertil).

Formålet er netop, at lette adgangen til den skematilførte – men endnu ikke indberettede – magtanvendelse for den tilsynsførende ved eventuelle besøg.

Der bør derfor ikke opbevares andre former for dokumenter, i den mappe, der indeholder skemaindberetningerne."

Jeg tager det som Velfærdsministeriet har anført, til efterretning.

Det fremgår af ministeriets udtalelse af 16. januar 2009 til mig at Region Sjælland og Bakkegården har modtaget en kopi heraf. Jeg går derfor ud fra at Bakkegården har ændret sin praksis på dette punkt således at indberetningsskemaerne nu bliver opbevaret i overensstemmelse med det som ministeriet har anført i udtalelsen til mig, og jeg foretager mig ikke mere på dette punkt.

I opfølgingsrapporten anførte jeg følgende (om Bakkegården manglende iagttagelse af bestemmelsen i § 18, stk. 4):

”Jeg bad endvidere – med henvisning til det der er anført i forbindelse med opfølgningen på inspektionen af Grenen – amtet om en udtalelse om det forhold at det ikke er institutionens leder som har kommenteret og indsendt § 18-skemaerne til amtet. Jeg bad tillige om Socialministeriets bemærkninger hertil.

Bakkegården har oplyst at skematilførsler og indberetninger kun i forstander, Jørgen Frølichs fravær sendes af viceforstanderen. Bakkegården har endvidere anført at Bakkegården ikke har været opmærksom på den nye bestemmelse i § 18, stk. 4 (nu § 26, stk. 4), og at bestemmelsen derfor ikke har været iagttaget, hvilket dog – naturligvis – vil ske i fremtiden.

Det er efter min opfattelse beklageligt at § 18, stk. 4, ikke har været iagttaget. Da Bakkegården nu er opmærksom herpå og vil iagttage bestemmelsen i fremtiden, foretager jeg mig dog ikke mere i den anledning.

Socialministeriet har anført at bestemmelserne i bekendtgørelsens § 18, stk. 4 og 5 og § 19, stk. 2 – hvorefter institutionens leder er den udførende og ansvarlig for at reglerne opfyldes – ikke har været ændret siden 1976, og at dette ikke hidtil har givet anledning til bemærkninger. Socialministeriet har endvidere anført at opgaverne bør kunne varetages af en stedfortræder når lederen fx er fraværende i længere perioder, og at ministeriet derfor vil overveje at ændre bestemmelserne næste gang bekendtgørelsen skal revideres.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Den nugældende bekendtgørelse er udfærdiget få måneder før Socialministeriet har afgivet sine bemærkninger til inspektionsrapporten (9. juli 2007, henholdsvis 11. september 2007).

Jeg afventer resultatet af Velfærdsministeriets overvejelser på dette punkt.”

Jeg afventer fortsat ministeriets overvejelser på dette punkt (bekendtgørelse 893/2007 er fortsat gældende).

Ad punkt 13.5 Indberetninger (bekendtgørelsens § 19)

Jeg bad regionen om – hvis det var muligt – at oplyse nærmere om den henvendelse til "kriminalforsorgens personale" som amtet havde henvist til som en del af begrundelsen for sin beslutning om ikke at foretage mere i en sag om (ulovlig) dørlåsning. Jeg anførte at jeg umiddelbart gik ud fra at Bakkegården havde ringet til Statsfængslet i Jyderup som Bakkegården i forvejen har et samarbejde med.

Regionen har oplyst at det fremgår af dagbogsnotater for den pågældende dag at medarbejderne på Bakkegården låste dørene ind til de unges værelser "på opfordring af tre fængselsbetjente fra Jyderup Statsfængsel, der kom til Bakkegården for at hente en ung".

Jeg har noteret mig det oplyste som dog ikke giver mig grundlag for yderligere bemærkninger til episoden (med "tumultagtige" tilstande) og/eller Bakkegårdens og regionens håndtering heraf.

Ad punkt 13.6 Isolation

Jeg bad i rapporten om udtalelser fra Bakkegården og amtet om praksis i forbindelse med anvendelse af særligt isolationsrum i henseende til beslutningskompetence.

Bakkegården oplyste og anførte herefter følgende som blev gengivet i opfølgingsrapporten:

"Af dagbogsnotater samt særskilt beskrivelse af episoden fremgår, at hverken afdelingsleder eller forstander/viceforstander har givet tilladelse til anvendelse af sikringscelle. Afdelingsleder og viceforstander er først efterfølgende orienteret. Det faktum, at man fra personalets side ikke forinden brug af sikringscelle, har indhentet tilladelse, kan måske tilskrives, at Hassan selv giver udtryk for, 'at han har brug for at være alene og for at få en smøg'. Personalet har derfor ikke opfattet brugen af sikringscellen som en egentlig isolation.

Der har ved andre lejligheder hersket en del usikkerhed fra personalets side om, hvornår det var tilladt at bruge sikringscellen og hvordan proceduren er. Det er derfor efterfølgende ved flere lejligheder blevet indskærpet, at brug af sikringscelle som hovedregel kun kan forekomme efter forudgående tilladelse fra afdelingsleder eller forstander/viceforstander.

Holdninger generelt til brugen af sikringscellerne er, at det i videst muligt omfang skal indgås. Hvis en situation opstår, som kræver brug af sikringscelle, skal personalet altid forsøge at indhente tilladelse fra deres afdelingsleder inden. Denne

vil så kontakte forstander/viceforstander. Hvis det ikke lykkes at få fat i forstander/viceforstander kan afdelingslederen træffe afgørelse. Forstander/viceforstander skal så efterfølgende orienteres hurtigst muligt.

Undtagelsesvist kan opstå situationer, hvor personalet ikke har tid til at indhente tilladelse. Her skal afdelingsleder hurtigst muligt efterfølgende orienteres. Afdelingsleder vil så straks kontakte forstander/viceforstander og orientere.”

Amtet tilsluttede sig Bakkegårdsens redegørelse og anførte endvidere (ligeledes gengivet i opfølgingsrapporten):

”...at det i videst omfang bør undgås at benytte særligt isolationsrum, og fortrinsvis anvende det pædagogiske middel 'den levende mur' og endnu bedre, forebygge konfrontationer. Kompetencen til at beslutte anvendelse af isolationsrum har alene forstanderen og eventuelt dennes stedfortræder. Administrationen er af den opfattelse, at der skal være taget konkret stilling til, hvilken begrænset personkreds, der kan være stedfortræder for forstanderen i disse afgørelser. Hertil kommer, som beskrevet af Bakkegården, de helt akutte situationer, hvor indsættelsen i isolationsrum ikke kan afvente forstander/stedfortræders afgørelse.”

Jeg anførte i opfølgingsrapporten at det som Bakkegården og Vestsjællands Amt generelt havde anført, ikke gav mig ikke anledning til bemærkninger.

Jeg bad herefter om at Bakkegården og regionen tog udtrykkeligt stilling til den konkrete anvendelse af det særlige isolationsrum (til afstresning og rygerum). Og jeg bad endvidere om Velfærdsministeriets bemærkninger på dette punkt.

Bakkegården har anført at det efterfølgende må konstateres at der konkret har været tale om en ”klar ikke tilladt magtanvendelse”, og at anvendelsen som konsekvens heraf burde have været indberettet som sådan til Vestsjællands Amt.

Regionen har tilsluttet sig det som Bakkegården har anført.

Tilsvarende gælder Velfærdsministeriet der tillige har tilføjet at

”[i]solationsrummet alene [kan] bruges i de tilfælde, hvor lederen eller dennes stedfortræder undtagelsesvist har truffet beslutning om at anbringe den unge i det særlige isolationsrum, fordi der er overhængende fare for, at den unge skader sig selv eller andre”.

Jeg har noteret mig det som Bakkegården, Region Sjælland og Velfærdsministeriet har anført – og som jeg er enig i. At isolationsrummet i det nævnte tilfælde har været anvendt til afstresning og rygerum, er beklageligt.

15. Opfølgning

Jeg har ovenfor bedt Bakkegården og Region Sjælland om oplysninger mv. vedrørende forskellige forhold.

Jeg beder om at Bakkegården sender institutionens oplysninger mv. gennem regionen med henblik på at regionen får lejlighed til at kommentere det som Bakkegården anfører.

Jeg beder Region Sjælland om at tilbagesende regionens og Bakkegårdens oplysninger mv. gennem Indenrigs- og Socialministeriet hvis oplysninger og bemærkninger jeg ligeledes udbeder mig.

Jeg har under punkt 7.1 udtrykkeligt udbedt mig oplysninger mv. fra Indenrigs- og Socialministeriet. Under punkt 13.4 har jeg anført at jeg fortsat afventer ministeriets overvejelser.

16. Underretning

Denne rapport sendes til Bakkegården, Region Sjælland, Indenrigs- og Socialministeriet, Folketingets Retsudvalg, Tilsynet i henhold til Grundlovens § 71, stk. 7, og de unge i institutionen.

Jens Møller
Direktør